
Ubudiyet, mukaddeme-i mükâfat-ı lâhika değil, belki netice-i nimet-i sabıkadır.

Allah, insana sayısız nimet ve ihsanlarda bulunmuştur. İnsan bu sayısız nimet ve ihsanların şükrünü eda etmekten aciz olduğu için, başka bir nimeti hak etmesi mümkün değildir. Yani insan hâlihazırda verilen nimetlerin şükrünü eda etmekten aciz kalırken, gelecekte verilecek cennet gibi külli nimetleri hak edip, bu cennet amelimin bir neticesi demesi tam bir safsatadır.

İnsan birbiri içinde külli nimet dairelerine hak etmediği halde kavuşmuştur. Mesela Allah insanı yoklukta bırakmayıp, varlık nimetine kavuşturmuştur, bu nimetlerin en büyüğüdür. Yine varlık içinde cansız ve camit bırakmayıp, hayat nimetini vermiştir. Hayatlılar içinde ruhsuz bırakmayıp ruh nimetini vermiştir. Ruhlular içinde şuursuz ve akılsız bırakmayıp, akıl ve şuur nimetini ihsan etmiştir. Akıl ve şuurlular içinde insaniyet nimetini bahşetmiştir. İnsaniyet içinde hidayet ve iman nimetini vermiştir.

Bu sayılan bütün nimetler verilmiş ve sabık nimetlerdir, hepsi şükür ve ibadet isterler. İnsan bu verilen külli nimetlerden kaçının şükrünü eda etti de, cennete gözünü diksin, amelimin neticesi diyebilsin. Bu yüzden hiçbir insan peygamberler de dahil, cenneti hak edip amelinin neticesi olarak göremez. **Cennet hiçbir insanın alın terinin karşılığı değildir; ancak ve ancak Allah'ın kerem ve fazlının bir ikramı, bir ihsanıdır.**

Özet olarak; Allah'a yapılan kulluk, mükafatın bir sebebi ve başlangıcı değil, insana önceden verilen nimetlerin bir sonucu, bir neticesidir. Bu sebeple insanlar ibadet ederken cennet ve gelecekte verilecek nimetleri hak etmek için değil, daha önceden insana hakkı olmadığı halde ihsan edilen nimetlere bir teşekkür niyeti ile ibadet etmesi gerekir.